

Sygn. akt IV KK 330/17

POSTANOWIENIE

Dnia 26 czerwca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Koziół (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz (sprawozdawca)

SSN Barbara Skoczowska

Protokolant Małgorzata Gierczak

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Zbigniewa Siejbika,

w sprawie **P.G.**,

skazanego z art. 244 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie w dniu 21 czerwca 2018 r.

kasacji, wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego na niekorzyść skazanego,

od prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w D. z

dnia 13 września 2016 r., sygn. akt II K [...] /12, VIII Ko [...] /15,

uchyla zaskarżone postanowienie i umarza postępowanie w przedmiocie warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności wobec skazanego P.G.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w D. postanowieniem z dnia 13 września 2016 r., sygn. akt II K [...] /12, VIII Ko [...] /16, warunkowo zawiesił wobec skazanego **P.G.** wykonanie kary ośmiu miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w D. z dnia 12 marca 2012 r., na okres próby wynoszący 3 lata i w tym czasie oddał go pod dozór kuratora.

Orzeczenie to nie zostało zaskarżone i uprawomocniło się z dniem 21 września 2016 r.

Kasację od ww. postanowienia Sądu Rejonowego w D. wniósł w dniu 29 sierpnia 2017 r. – na niekorzyść skazanego P.G. – Minister Sprawiedliwości - Prokurator Generalny, który zarzucając „rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisu prawa karnego wykonawczego, a mianowicie art. 152 § 1 k.k.w., poprzez jego zastosowanie i warunkowe zawieszenie w stosunku do skazanego P.G. wykonania kary ośmiu miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w D. z dnia 12 marca 2012 r., sygn. akt II K [...]/12, pomimo niespełnienia podstawowej przesłanki stosowania tej instytucji, w postaci nieprzerwanego odroczenia wykonania kary pozbawienia wolności przez okres co najmniej jednego roku w sytuacji, gdy wniosek o kolejne odroczenie wykonania kary w ramach tego rocznego okresu musi być złożony przed zakończeniem wcześniej udzielonego okresu odroczenia, którego to warunku skazany nie dopełnił składając wniosek o dalsze odroczenie wykonania kary dopiero w dniu 1 grudnia 2015 r., a więc po upływie z dniem 29 maja 2015 r. pierwszego odroczenia wykonania tej kary, udzielonego mu na okres czterech miesięcy postanowieniem Sądu Rejonowego w O. z dnia 29 stycznia 2015 r., sygn. akt II Ko [...]/14, II K [...]/12, Wp [...]/2013”, wniósł w konkluzji o „uchylenie zaskarżonego postanowienia i umorzenie postępowania w przedmiocie warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności wobec skazanego P.G.”.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Kasacja Ministra Sprawiedliwości-Prokuratora Generalnego okazała się zasadna.

W pierwszej kolejności – dla jasności wyводу - należy przytoczyć fakty następujące.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w D. z dnia 12 marca 2012 r., sygn. akt II K [...]/12, P.G. za przestępstwo z art. 244 k.k. został skazany na karę 8 (ośmiu) miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 2 lata oraz 30 stawek dziennych grzywny po 10 zł każda. Wyrok ten uprawomocnił się z dniem 20 marca 2012 r.

Sąd Rejonowy w O. postanowieniem z dnia 5 września 2013 r., sygn. akt II Ko [...]/13, na podstawie art. 75 § 1 k.k., zarządził wykonanie warunkowo zawieszanej kary ośmiu miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu

Rejonowego w D. z dnia 12 marca 2012 r. Powyższe postanowienie uprawomocniło się z dniem 11 października 2013 r.

Sąd Rejonowy w O. postanowieniem z dnia 29 stycznia 2015 r., sygn. akt II Ko [...]/14, Wp [...]/2013, na podstawie art. 151 § 1 k.k.w., odroczył P.G. wykonanie kary ośmiu miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w D. z dnia 12 marca 2012 r., na okres 4 (czterech) miesięcy, tj. do dnia 29 maja 2015 r.

Pismem opatrzonym datą 30 listopada 2015 r., które wpłynęło do Sądu w dniu 1 grudnia 2015 r., skazany P.G. wystąpił m.in. o odroczenie wykonania – wskazanej powyżej - kary ośmiu miesięcy pozbawienia wolności „na dalszy okres”.

Ostatecznie Sąd Rejonowy w D. postanowieniem z dnia 26 kwietnia 2016 r., na podstawie art. 151 § 1 k.k.w., odroczył P.G. „wykonanie kary pozbawienia wolności orzeczonej prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w D. z dnia 12.03.2012 r. w sprawie sygn. akt II K [...]/12 na okres dalszych 8 (ośmiu) miesięcy, tj. do dnia 29.01.2016 r.”. Sąd ten jednocześnie zaznaczył, że „opierając się na treści art. 151 § 3 k.k.w. data końcowa udzielanych odroczeń nie może przekraczać poza okres roku kalendarzowego, liczony od dnia wydania pierwszego postanowienia o odroczeniu wykonania kary pozbawienia wolności, dlatego okres dalszych 8 miesięcy upływa z dniem 29.01.2016 r.”. Powyższe orzeczenie uprawomocniło się z dniem 17 maja 2016 r.

Następnie Sąd Rejonowy w D. postanowieniem z dnia 13 września 2016 r. – zaskarżonym przedmiotową kasacją – działając na podstawie art. 69 § 1 i § 2 k.k., art. 70 § 1 k.k. w zw. z art. 152 k.k.w., warunkowo zawiesił wobec P.G. wykonanie kary ośmiu miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w D. z dnia 12 marca 2012 r., sygn. akt II K [...]/12, na okres próby wynoszący 3 lata, zaś na mocy art. 73 § 1 k.k. oddał skazanego w okresie próby pod dozór kuratora. W uzasadnieniu swojego orzeczenia Sąd Rejonowy wskazał m.in., że skazany P.G. korzystał z odroczenia wykonania kary pozbawienia wolności na okres 4 miesięcy, a następnie na dalszy okres 8 miesięcy. Postanowienie powyższe nie zostało zaskarżone i uprawomocniło się z dniem 21 września 2016 r.

Zgodnie z art. 152 § 1 k.k.w. „jeżeli odroczenie wykonania kary nieprzekraczającej roku pozbawienia wolności trwało przez okres co najmniej jednego roku - sąd może warunkowo zawiesić wykonanie tej kary na zasadach określonych w art. 69-75 Kodeksu karnego”. Jest przy tym sprawą nie budzącą żadnych wątpliwości, że w przepisie art. 152 k.k.w. chodzi o sytuacje, gdy kara pozbawienia wolności nie była wykonywana z powodu odroczenia jej wykonania, a nie o faktyczny okres pobytu skazanego na wolności, liczony od uprawomocnienia się orzeczenia. Jeżeli zatem w powyższym przepisie jest mowa o odroczeniu wykonania kary, a nie o jej niewykonywaniu, które może być podyktowane różnymi przyczynami, to oczywiste jest, że przesłanką do warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności w postępowaniu wykonawczym jest wynikający wyłącznie z postanowienia sądu o odroczeniu wykonania kary okres, który musi trwać co najmniej rok i liczony jest od daty wydania pierwszego postanowienia w tej kwestii (*zob. postanowienie SN z 24 maja 2011 r., II KK 329/10, OSNKW 2011/8/75*). Zaznaczyć przy tym wypada, że termin jednego roku, określony w art. 152 k.k.w., liczy się od dnia wydania pierwszego postanowienia o odroczeniu wykonania kary i obejmuje okresy odroczenia, a gdy wniosek o kolejne odroczenie został złożony przed zakończeniem wcześniej udzielonego okresu odroczenia, również okres pomiędzy dniem zakończenia wcześniej udzielonego odroczenia a dniem kolejnego postanowienia o odroczeniu (*zob. postanowienie SN z 11 stycznia 2012 r., II KK 328/11, OSNKW 2012/4/41*). Mając na uwadze występujące w omawianej sprawie zagadnienie, które w przeszłości budziło szereg kontrowersji, Sąd Najwyższy w uchwale 7 sędziów z dnia 25 lutego 2009 r. (*I KZP 32/08, OSNKW 2009/4/25*), której – co istotne – nadano moc zasady prawnej stwierdził, że:

- do łącznego okresu odroczenia wykonania kary pozbawienia wolności, określonego w treści art. 151 § 3 k.k.w., stwarzającego możliwość ubiegania się o warunkowe zawieszenie wykonania kary pozbawienia wolności na podstawie art. 152 k.k.w., okres pomiędzy datą zakończenia wcześniej udzielonego odroczenia a datą kolejnego postanowienia o odroczeniu, wlicza się tylko wówczas, gdy wniosek o kolejne odroczenie został złożony przed zakończeniem wcześniej udzielonego okresu odroczenia, przy czym łączny okres udzielonego kilkakrotnie

odroczenia nie może, w żadnej sytuacji, przekroczyć roku od dnia wydania pierwszego postanowienia o odroczeniu, chyba że chodzi o kobietę ciężarną lub w okresie 3 lat po urodzeniu dziecka lub sprawowania nad nim opieki,

- trwający co najmniej rok okres odroczenia wykonania kary, jako przesłanka wskazana w treści art. 152 k.k.w., musi wynikać wyłącznie z postanowienia sądu o odroczeniu wykonania kary i liczony jest od daty pierwszego postanowienia w tej kwestii (art. 151 § 2 k.k.w.), niezależnie od tego, czy odroczenia udzielono jednorazowo, czy też kilkakrotnie,

- łączny okres rocznego odroczenia wykonania kary, z uwzględnieniem faktu, że bieg odroczenia zostaje rozpoczęty w dniu wydania pierwszego postanowienia oznacza, iż zostaje on zakończony rok później w dniu, który odpowiada kalendarzowo terminowi początkowemu,

- nie można zgodzić się ze stanowiskiem, że dopuszczalne jest przedłużenie okresu odroczenia na czas powyżej roku od dnia wydania pierwszego postanowienia o odroczeniu, w sytuacji gdy wniosek o dalsze odroczenie złożono już po upływie poprzednio uzyskanego odroczenia. Nie ma bowiem prawnych przesłanek, aby kwestia daty złożenia wniosku o dalsze odroczenie wykonania kary mogła spowodować przedłużenie rocznego terminu odroczenia liczonego od daty pierwszego postanowienia o odroczeniu,

- data złożenia wniosku (przed okresem upływu udzielonego odroczenia, albo po jego upływie) wpływa na to, czy do okresu odroczenia uprawniającego do skorzystania z możliwości ujętej w przepisie art. 152 k.k.w. podlega wliczeniu okres pomiędzy zakończeniem orzeczonego wcześniej odroczenia a datą kolejnego postanowienia przedłużającego odroczenie. Wykładnia przepisu art. 151 § 3 k.k.w. w taki sposób, aby również skazani, którzy złożyli wnioski o dalsze odroczenie wykonania kary już po upływie zakończonego uprzednio okresu odroczenia, nie zostali pozbawieni możliwości skorzystania z unormowania ujętego w art. 152 k.k.w., jest chybiona,

- gdy postanowienie o kolejnym (ostatnim) odroczeniu zostanie wydane po upływie roku od daty wydania pierwszego postanowienia o odroczeniu (należy rozstrzygnąć wniosek złożony przed terminem roku), dalsze odroczenie - w oparciu o przesłanki z art. 151 § 1 k.k.w. - nie jest w ogóle możliwe. Złożenie kolejnego

wniosku po upływie roku jest zatem niedopuszczalne, a to dlatego, że skazany nie korzysta w tym zakresie z prawa do sądu (ustawa nie zezwala na dalsze odroczenie - z wyjątkiem kobiet w ciąży lub w okresie 3 lat po urodzeniu lub sprawowaniu nad nimi opieki), co oznacza, że sąd nie może wstrzymać czynności zmierzających do osadzenia skazanego w celu odbycia kary.

Przenosząc powyższe uwagi natury ogólnej na grunt przedmiotowej sprawy stwierdzić należy, że postanowieniem Sądu Rejonowego w O. z dnia 29 stycznia 2015 r. odroczone skazanemu P.G. wykonanie kary ośmiu miesięcy pozbawienia wolności na okres 4 miesięcy, tj. do dnia 29 maja 2015 r.

Przed upływem ww. terminu skazany nie złożył kolejnego wniosku o dalsze odroczenie wykonania tej kar. Złożył on co prawda w dniu 25 maja 2015 r. wniosek o zawieszenie jej wykonania oraz wstrzymanie jej wykonania, ale postanowieniami Sądu Rejonowego w M. z dnia 22 czerwca 2015 r. oraz z dnia 25 sierpnia 2015 r. odmówiono skazanemu – odpowiednio – wstrzymania wykonania, jak i warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności.

Kolejny wniosek o odroczenie wykonania kary ośmiu miesięcy pozbawienia wolności skazany P.G. złożył – jak to już wskazano wyżej - w piśmie opatrzonym datą 30 listopada 2015 r., a więc już po upływie okresu pierwszego odroczenia wykonania tej kary, a co nastąpiło z dniem 29 maja 2015 r.

Sąd Rejonowy w D. orzekając w dniu 26 kwietnia 2016 r. i odraczając skazanemu P.G. wykonanie kary pozbawienia wolności na okres dalszych 8 (ośmiu) miesięcy, tj. do dnia 29 stycznia 2016 r., orzekał więc błędnie, skoro do łącznego okresu odroczenia wykonania kary pozbawienia wolności wliczył również okres od 29 maja 2015 r., a którego wliczyć był nie mógł, albowiem kolejny wniosek o dalsze odroczenie został złożony wiele miesięcy po zakończeniu wcześniej udzielonego odroczenia.

Tego uchybienia nie dostrzegł również Sąd Rejonowy w D., który w zaskarżonym kasacją postanowieniu z dnia 13 września 2016 r. warunkowo zawiesił skazanemu P.G. wykonanie kary pozbawienia wolności. Jakkolwiek Sąd ten dysponował dwoma prawomocnymi postanowieniami sądów o odroczeniu wykonania kary pozbawienia wolności najpierw na okres 4 miesięcy, a następnie na okres dalszych 8 miesięcy, poczynając od 29 stycznia 2015 r. aż do 29 stycznia 2016 r., to jednak

należy stwierdzić wprost, że o ile ww. postanowienia nie zostały zmienione, ani uchylone i pozostawały w obrocie, to jednak nie wiązały Sądu Rejonowego w D. co do spełnienia przesłanek z art. 152 § 1 k.k.w., który przecież zgodnie z zasadą samodzielności jurysdykcyjnej sam rozstrzyga zagadnienia faktyczne i prawne i nie jest związany rozstrzygnięciem innego sądu lub organu, a wcześniejszych postanowień o odroczeniu wykonania kary nie sposób traktować za orzeczenia kształtujące prawo lub stosunek prawny w rozumieniu art. 8 § 2 k.p.k., w tym zwłaszcza co do spełnienia warunków w odniesieniu do warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności w postępowaniu wykonawczym.

W przedmiotowej sprawie nie budzi zatem wątpliwości, że skazany P.G. korzystał z odroczenia wykonania kary jedynie w okresie od 29 stycznia do 29 maja 2015 r. Dalsze jego przebywanie na wolności nie było związane z decyzją sądu o kolejnym odroczeniu wykonania kary i okres ten nie mógł być zaliczony do łącznego okresu odroczenia wykonania kary. Byłoby tak, gdyby kolejny wniosek o odroczenie wykonania kary został złożony do dnia 29 maja 2015 r., ale – jak to już wskazano wyżej - tak się nie stało. Jest to rzecz zresztą oczywista – nie sposób bowiem wskazanego powyżej okresu od 29 maja 2015 r. do 29 stycznia 2016 r. poczytać za okres, w którym P.G. korzystał z odroczenia wykonania kary pozbawienia wolności na mocy postanowienia sądu, skoro takiego postanowienia wówczas nie było, a co najważniejsze –skazany w okresie od 29 maja 2015 r. do 30 listopada 2015 r. w ogóle do sądu wniosku w tym przedmiocie nie złożył i się nie ubiegał o takie odroczenie wykonania kary pozbawienia wolności, chociaż nie było ku temu przeszkód.

Mając zatem powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone postanowienie, które zapadło z rażąca obrazą art. 152 § 1 k.k.w. i co miało istotny wpływ na jego treść oraz umorzył postępowanie w przedmiocie warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności wobec skazanego P.G. Należy bowiem podzielić stanowisko, że można umorzyć nie tylko całe postępowanie wykonawcze, ale również postępowanie incydentalne, w tym postępowanie w przedmiocie warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności na podstawie art. 152 k.k.w. wobec braku ku temu warunków (zob. *postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 22 kwietnia 2011 r., II AKZw 468/11, LEX*

nr 846514; postanowienia Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 28 stycznia 2009 r., II AKzw 15/09, LEX nr 578233 oraz z dnia 1 października 2008 r., II AKzw 711/08, KZS 2009/2/79).

at